

СТАТИСТИЧНО-АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД СТАНУ РИНКУ ПРАЦІ У 2011 РОЦІ

Основні тенденції, що були притаманні ринку праці порівняно з 2010 роком:

- щодо економічної активності населення працездатного віку:
 - збільшення рівня економічної активності з 72,0% до 72,7%;
 - збільшення рівня зайнятості з 65,6% до 66,5%;
 - зменшення рівня безробіття (за методологією МОП) з 8,8% до 8,6%;
- зменшення серед безробітних (за методологією МОП) частки вивільнених з економічних причин з 39,0% до 34,5%;
- зменшення кількості економічно неактивних осіб, зневірених у пошуку роботи на 27,3%;
- зменшення кількості вільних робочих місць на 7,1%;
- зменшення навантаження незайнятого населення на 10 вільних робочих місць, вакантних посад з 88 до 84 осіб;
- зростання рівня працевлаштування незайнятого населення за допомогою державної служби зайнятості з 40,3% до 41,1%.

Динаміка основних показників ринку праці

	Одиниця виміру	2010р.	2011р.	2011р. до 2010р., у %
Економічно активне населення				
у віці 15-70 років	тис. осіб	22051,6	22056,9	100,0
працездатного віку		20220,7	20247,9	100,1
<i>Рівень економічної активності населення</i>	<i>у % до населення</i>			
у віці 15-70 років	відповідної вікової групи	63,7	64,3	x
працездатного віку		72,0	72,7	x
Зайняте населення				
у віці 15-70 років	тис. осіб	20266,0	20324,2	100,3
працездатного віку		18436,5	18516,2	100,4
<i>Рівень зайнятості населення</i>	<i>у % до населення</i>			
у віці 15-70 років	відповідної вікової групи	58,5	59,2	x
працездатного віку		65,6	66,5	x
	тис. осіб	4649,2	4704,9	101,2
Кількість населення віком 15-70 років, зайнятого у неформальному секторі економіки	у % до загальної кількості зайнятого населення відповідної вікової групи	22,9	23,1	x
Безробітне населення (за методологією МОП)				
у віці 15-70 років	тис. осіб	1785,6	1732,7	97,0
працездатного віку		1784,2	1731,7	97,1
Безробітні, зареєстровані у державній службі зайнятості, працездатного віку	тис. осіб	452,1	505,3	111,8

Продовження

	Одиниця виміру	2010р.	2011р.	2011р. до 2010р., у %
<i>Рівень безробіття населення (за методологією МОП) у віці 15-70 років працездатного віку</i>	у % до економічно активного населення відповідної вікової групи	8,1	7,9	х
		8,8	8,6	х
<i>Рівень зареєстрованого безробіття населення працездатного віку</i>	у % до економічно активного населення працездатного віку	2,2	2,5	х
	у % до населення працездатного віку	1,6	1,8	х
<i>Рівень економічної неактивності населення у віці 15-70 років працездатного віку</i>	у % до населення відповідної вікової групи	36,3	35,7	х
		28,0	27,3	х
Кількість незайнятих громадян, які перебували на обліку в державній службі зайнятості впродовж звітного періоду	тис. осіб	1847,4	1855,0	100,4
з них працевлаштовано		744,5	762,7	102,4
<i>Рівень працевлаштування</i>	у % до тих, які перебували на обліку	40,3	41,1	х
Взяли участь у громадських роботах	тис. осіб	318,2	363,0	114,1
Проходили професійне навчання	тис. осіб	203,3	215,6	106,1
Потреба в робочій силі	на кінець періоду, тис. осіб	63,9	59,3	92,9
Навантаження незайнятого населення на 10 вільних робочих місць, вакантних посад	на кінець періоду, осіб	88	84	95,5
	у грудні, гривень	780,05	878,52	112,6
Середній розмір допомоги по безробіттю	у % до законодавчо встановленого рівня мінімальної зарплати	84,6	87,5	х
Кількість безробітних, які отримували допомогу по безробіттю	на кінець періоду, тис. осіб	411,3	365,3	88,8
	у % до тих, які перебували на обліку на кінець періоду	75,5	75,7	х

1. Показники економічної активності

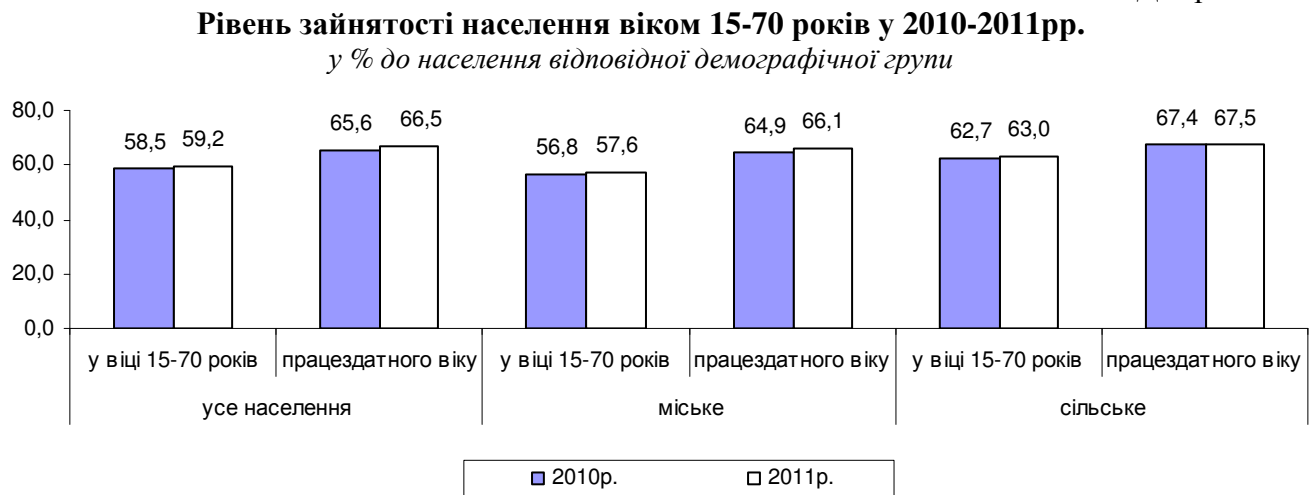
За даними вибіркового обстеження населення (домогосподарств) з питань економічної активності середньомісячна **кількість економічно активного населення** віком 15–70 років у 2011р., порівняно з 2010р., не змінилась та склала 22,1 млн. осіб, з яких 20,3 млн. осіб або 92,1% були зайняті економічною діяльністю, а решта 1,7 млн. осіб – відповідно до методології Міжнародної організації праці (МОП) класифікувалися як безробітні.

Рівень економічної активності населення віком 15–70 років збільшився з 63,7% у 2010р. до 64,3% у 2011р., а для населення працездатного віку – з 72,0% до 72,7% відповідно. Зростання цього показника спостерігалось як серед мешканців міських поселень так сільської місцевості.

2. Показники зайнятості

Кількість зайнятого населення віком 15–70 років у 2011р., порівняно з 2010р., збільшилась на 58,2 тис. осіб, або на 0,3% та становила 20,3 млн. осіб, з яких особи працездатного віку склали 18,5 млн., або 91,1%. **Рівень зайнятості населення** віком 15–70 років відповідно зріс за означений період з 58,5% до 59,2%, а у населення працездатного віку з 65,6% до 66,5% (діаграма 1).

Діаграма 1

Найвищий рівень зайнятості населення спостерігався у осіб віком 30–49 років, а найнижчий – у молоді віком 15–24 років та осіб віком 60–70 років.

Серед регіонів країни найвищий рівень зайнятості в 2011р. був у м.Києві (64,4%) та м.Севастополі (61,9%), а найнижчий – у Івано – Франківській (52,2%) області.

Серед зайнятого населення віком 15-70 років кожний четвертий працював у торгівлі; ремонті автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку; шостий – у сільському господарстві або промисловості.

Збільшення кількості зайнятих у 2011р. порівняно з 2010р. відбулося у сільському господарстві, мисливстві, лісовому господарстві; торгівлі; ремонті автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку; діяльності готелів та ресторанів; операціях з нерухомим майном, оренді, інженірингу та наданні послуг підприємцям; фінансовій та інших видах діяльності. Наразі значне зменшення обсягів зайнятості зафіксовано у державному управлінні; промисловості; охороні здоров'я та наданні соціальної допомоги.

У структурі зайнятих спостерігалось зменшення питомої ваги найманих працівників, та збільшення частки працюючих у секторі самостійної зайнятості.

Кількість зайнятих у неформальному секторі економіки у 2011р. порівняно з попереднім роком збільшилась на 55,7 тис. осіб і складала 4,7 млн. осіб, або 23,1% загальної кількості зайнятого населення віком 15–70 років.

Зазначений сектор економіки є переважаючим місцем прикладання праці для кожної другої особи з числа зайнятих сільських жителів. У міських поселеннях ця зайнятість набула меншого розповсюдження завдяки більш сприятливій кон'юктурі на ринку праці.

Сільськогосподарське виробництво є основним видом економічної діяльності неформального сектору економіки (65,4% зайнятих у цьому секторі, або 74,7% усіх зайнятих у зазначеному виді діяльності). Іншими розповсюдженими видами економічної діяльності населення у цьому секторі економіки були торгівля; ремонт автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку; діяльність готелів та ресторанів та будівництво (таблиця 1).

Таблиця 1. Зайнятість у неформальному секторі економіки за видами економічної діяльності

	2010р.	2011р.
Усього, тис. осіб	4649,2	4704,9
у % до загальної кількості зайнятого населення	22,9	23,1
у тому числі за видами економічної діяльності:		
Сільське господарство, мисливство, лісове господарство; рибальство, рибництво	65,2	65,4
Будівництво	12,3	12,3
Торгівля; ремонт автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку; діяльність готелів та ресторанів	13,4	13,1
Діяльність транспорту та зв'язку	1,8	1,6
Інші види економічної діяльності	7,3	7,6

У неформальному секторі економіки в основному працюють особи працездатного віку, де їх частка у 2011р. складала 80,7% загальної кількості зайнятого населення. Найвищий рівень участі населення у неформальному секторі економіки спостерігався серед осіб віком 15–24 років та у віці 60–70 років.

3. Показники безробіття

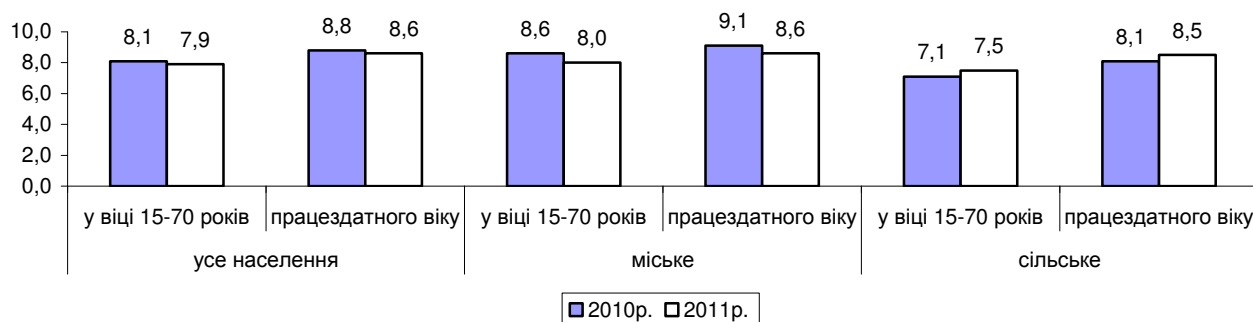
Кількість безробітних (за методологією МОП) у віці 15–70 років у 2011р., порівняно з 2010р., зменшилася на 52,9 тис. осіб, або на 3,0% та становила 1,7 млн. осіб. Серед безробітних майже три чверті складали мешканці міських поселень (1,2 млн. осіб), решту – сільські жителі. Зменшення кількості безробітного населення віком 15–70 років відбулося в основному за рахунок осіб працездатного віку (на 52,5 тис. осіб, або на 3,0%).

Рівень безробіття населення віком 15–70 років (за методологією МОП) в цілому по Україні знизився на 0,2 в.п. та становив 7,9% економічно активного населення зазначеного віку (серед населення працездатного віку – 8,6%). У міських поселеннях зазначений показник зменшився на 0,6 в.п. проте у сільській місцевості спостерігалася його збільшення на 0,4 в.п. (діаграма 2)

Діаграма 2

Рівень безробіття населення (за методологією МОП) у 2010 – 2011рр.

у % до економічно активного населення відповідної вікової групи

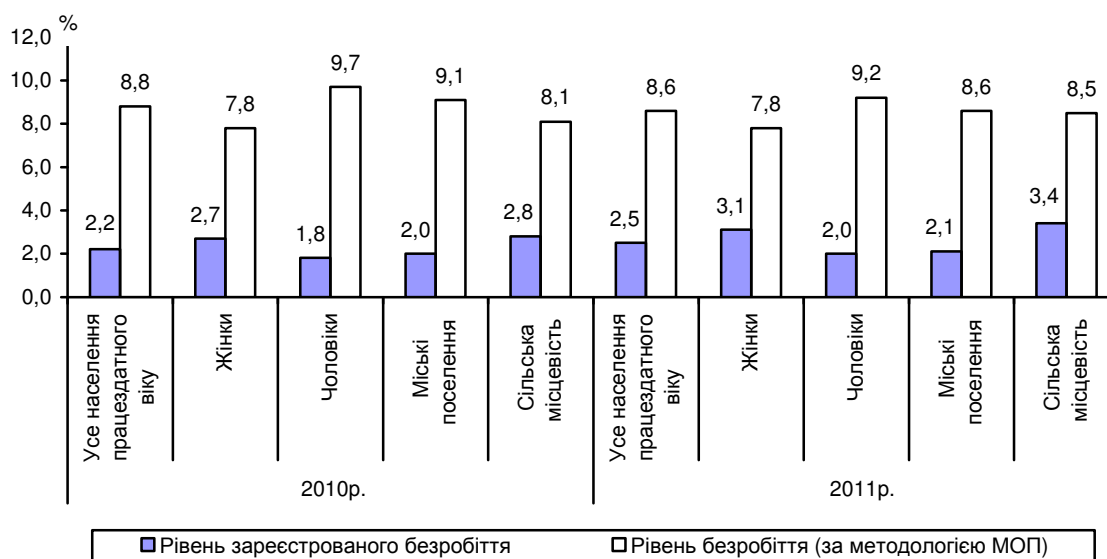
Рівень безробіття населення віком 15–70 років (за методологією МОП) в цілому по Україні був нижчим, ніж відповідний показник по країнах Євросоюзу (9,7%).

Найвищий рівень безробіття (за методологією МОП) спостерігався серед молоді віком 15–24 роки, а найнижчий – серед осіб віком 50–70 років.

Рівень безробіття населення працездатного віку (за методологією МОП) у 3,4 раза перевищував рівень зареєстрованого безробіття, розрахованого по відношенню до економічно активного населення працездатного віку (у жінок – у 2,5 раза, чоловіків – у 4,6 раза, міських поселеннях – у 4,1 раза, сільській місцевості – у 2,5 раза) (діаграма 3).

Діаграма 3

**Безробіття серед економічно активного населення працездатного віку
за статтю та місцем проживання у 2010–2011рр.**
(у % до економічно активного населення працездатного віку)

Слід зазначити, що за регіонами максимальне значення рівня безробіття населення у віці 15-70 років (за методологією МОП) спостерігалось у Рівненській, Тернопільській, Чернігівській областях (10,4%), а мінімальне – у м.Києві (5,6%).

У 2011р. порівняно з 2010р. питома вага вивільнених з економічних причин зменшилася на 4,5 в.п. та становила 34,5% від загальної кількості безробітних. Водночас, збільшилась частка звільнених за власним бажанням (на 2,9 в.п.), непрацевлаштованих після закінчення навчальних закладів (на 2,5 в.п.).

Показник середньої тривалості безробіття населення у віці 15-70 років (за методологією МОП) знизився з 7 місяців у 2010р. до 6 місяців у 2011р. Питома вага осіб, термін пошуку роботи яких складав до 3 місяців та від 3 до 6 місяців, у 2011р. порівняно з 2010р., зросла відповідно на 6,3 в.п. та 1,4 в.п. Водночас, спостерігалось зменшення частки безробітних, які шукали роботу 6 місяців і більше (на 7,7 в.п.).

Кількість **економічно неактивного населення** віком 15-70 років у 2011р. складала 12,3 млн. або більше третини всього населення цього віку. Із зазначеної кількості кожен другий був пенсіонером, кожен четвертий - учнем або студентом, кожен п'ятий – виконував домашні (сімейні) обов'язки.

До вищезазначеної категорії осіб також включаються незайняті особи працездатного віку, які припинили активні пошуки роботи, тому що втратили надію її знайти (зневірені). Порівняно з показником за 2010р. ця категорія осіб зменшилась на 27,3% та становила 127,3 тис. осіб. Також зменшилась кількість економічно неактивних осіб працездатного віку, які не знали де і як шукати роботу, яким чином організувати власну справу, переконаних у відсутності підходящої роботи. Кількість таких громадян у 2011р. складала 107,7 тис. осіб, або 1,4% економічно неактивного населення працездатного віку (у 2010р. відповідно – 108,2 тис. осіб, або 1,4%). Остання категорія громадян, як і ті особи, які зневірились у пошуках

роботи, за умови сприятливої кон'юнктури могли б запропонувати свою робочу силу на ринку праці, а отже, є потенціалом поповнення лав безробітних. З урахуванням таких громадян рівень безробіття населення працездатного віку (за методологією МОП) становив би 9,6%, проти 8,6% (у 2010р. – 10,1% та 8,8% відповідно).

За адміністративними даними державної служби зайнятості впродовж 2011р. на її обліку перебувало 1,9 млн. не зайнятих трудовою діяльністю громадян, що на 0,4% більше, ніж у 2010р. Серед таких осіб кожен другий (49,6%) раніше займав місце робітника, майже кожен третій (31,0%) – посаду службовця, решту складали некваліфіковані працівники та особи без професії. Середньомісячна кількість зареєстрованих безробітних, порівняно з 2010р., збільшилася на 11,8% та становила у 2011р. 505,3 тис. осіб, що складає близько третини (29,2%) від кількості безробітних працездатного віку, визначених за методологією МОП.

Рівень зареєстрованого безробіття в середньому за 2011р. склав 2,5% від економічно активного населення працездатного віку. Зазначений показник був вищим у жінок (3,1%), порівняно з чоловіками (2,0%) та сільського населення (3,4%), порівняно з міськими жителями (2,1%).

Найвищий рівень зареєстрованого безробіття, розрахований у відсотках до економічно активного населення працездатного віку, у 2011р. спостерігався у Житомирській області, а найнижчий – у м.Києві та м.Севастополі.

Слід зазначити, що на кінець 2011р. рівень зареєстрованого безробіття становив 2,4% економічно активного населення працездатного віку. Серед країн СНД Україна за цим показником посідала п'яте місце.

Кількість вільних робочих місць та вакантних посад на підприємствах, в установах, організаціях (далі – підприємства) на кінець 2011р. становила 59,3 тис., що на 7,1% менше, ніж у відповідному періоді 2010р. Значне зменшення потреби в працівниках на заміщення вільних робочих місць спостерігалось на підприємствах фінансової діяльності (на 41,7%). Наразі майже на третину зріс попит на робочу силу в готелях та ресторанах і освіті.

У загальній кількості вільних робочих місць (вакантних посад), заявлених підприємствами на кінець 2011р., майже кожне п'яте було на підприємствах переробної промисловості, восьме – в державному управлінні або на підприємствах торгівлі та ремонту автомобілів, побутових виробів і предметів особистого вжитку.

За регіонами значне зниження потреби в працівниках у порівнянні з 2010р. відбулося у м.Києві (на 45,5%), Запорізькій (на 47,2%) та Черкаській (на 38,5%) областях, а найбільше зростання – у Волинській (в 2,2 рази), Івано-Франківській (в 1,9 рази) та Херсонській (в 1,7 рази) областях.

Найбільшим залишається попит підприємств на кваліфікованих робітників із інструментом (21,9% від загальної кількості вільних робочих місць на кінець 2011р.), професіоналів (15,4%), працівників найпростіших професій у сфері торгівлі, послуг, у промисловості, будівництві, на транспорті та ін. (14,3%), робітників із обслуговування, експлуатації та контролювання за роботою технологічного устаткування, складання устаткування та машин (13,3%).

Спостерігається значне скорочення потреби в продавцях і демонстраторах (на 42,5%), службовцях, що обслуговують клієнтів (на 38,2%), кваліфікованих робітниках сільського та лісового господарств, риборозведення та рибальства (на 17,1%), у робітниках найпростіших професій торгівлі та сфери послуг (на 16,4%). Разом із тим зросла потреба в службовцях, пов'язаних з інформацією (на 18,2%).

Нааявність структурної диспропорції між попитом на робочу силу та її пропозицією за професіями є фактором, що обмежує як можливості працевлаштування безробітних, так і задоволення потреб роботодавців у працівниках.

Навантаження незайнятого населення на 10 вільних робочих місць (вакантних посад) знизилося з 88 осіб на кінець грудня 2010р. до 84 осіб на кінець грудня 2011р. Серед регіонів цей показник значно зменшився у Івано-Франківській (з 743 до 385 осіб), у Волинській (з 170 до 62 осіб), у Полтавській (з 196 до 101 особи) областях.

Значне перевищення пропозиції робочої сили над попитом було серед робітників найпростіших професій у сільському господарстві та подібних галузях, кваліфікованих робітників сільського та лісового господарств, риборозведення та рибальства, службовців, пов'язаних з інформацією.

За сприяння державної служби зайнятості у 2011р. було працевлаштовано 762,7 тис. осіб, або 41,1% незайнятого населення, що перебувало на обліку цієї установи (2010р. – 744,5 тис. та 40,3% відповідно).

Серед незайнятих трудовою діяльністю громадян, працевлаштованих у зазначеному періоді через державну службу зайнятості, майже половину (46,3%) становили жінки або молодь у віці до 35 років (48,1%).

У 2011р. порівняно з 2010р. кількість працевлаштованих незайнятих громадян зросла на 18,2 тис. осіб, або на 2,4%, зокрема в сільському господарстві, мисливстві та лісовому господарстві – на 17,7 тис. осіб. Разом з тим, на підприємствах торгівлі; ремонту автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку цей показник зменшився на 15,4 тис. осіб. Із загальної кількості працевлаштованих майже дві третини незайнятих осіб було працевлаштовано на підприємства переробної промисловості, сільського господарства, мисливства та лісового господарства, а також торгівлі та ремонту автомобілів, побутових виробів і предметів особистого вжитку.

Серед працевлаштованих більше половини зайняли місця робітників, 23,0% – посади службовців, 17,2% – місця, які не потребують спеціальної професійної підготовки.

Зростання рівня працевлаштування населення у 2011р. порівняно з 2010р., спостерігалось в 21 регіоні країни.

Одним із напрямів соціального захисту незайнятого населення є організація оплачуваних громадських робіт, які забезпечують тимчасову зайнятість. На таких роботах у 2011р. працювали 363,0 тис., що на 14,1% більше, ніж у 2010р. В основному, це були особи, які мали статус безробітного (99,8%). Середня тривалість громадських робіт у розрахунку на одного зареєстрованого безробітного, залученого до їх проведення, у минулому році становила 14,7 дня проти 14,1 дня у 2010р. Загалом на організацію та проведення таких робіт у зазначеному періоді було витрачено 349,7 млн.грн., що в 1,4 раза більше, ніж у 2010р.

З метою підвищення конкурентоспроможності безробітних, державною службою зайнятості здійснюється їх професійне навчання (підготовка, перепідготовка, підвищення кваліфікації). В навчальних закладах усіх типів упродовж 2011р. професійне навчання проходили 215,6 тис. зареєстрованих безробітних, що на 6,1% більше, ніж у 2010р. Із загальної кількості осіб, які завершили навчання у зазначеному періоді (184,2 тис. осіб.), 81,3% – навчалися з метою підвищення своєї кваліфікації, 13,2% – пройшли перепідготовку на іншу професію, а решта (5,5%) – вперше отримали професійну освіту.

Із Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття видатки на виплату допомоги у зв'язку з безробіттям у 2011р. становили 3,9 млрд.грн. Середній розмір допомоги у грудні 2011р. становив 879 грн., що дорівнює 87,5% законодавчо визначеного розміру мінімальної заробітної плати у цьому періоді (1004 грн.). При цьому більше, ніж у третини (37,9%) зареєстрованих безробітних, які отримували вищезазначену допомогу, вона була в межах 544 грн., менше, ніж у половини (40,8%) – від 544 до 1004 грн., майже у кожного п'ятого (21,3%) – понад 1004 грн.